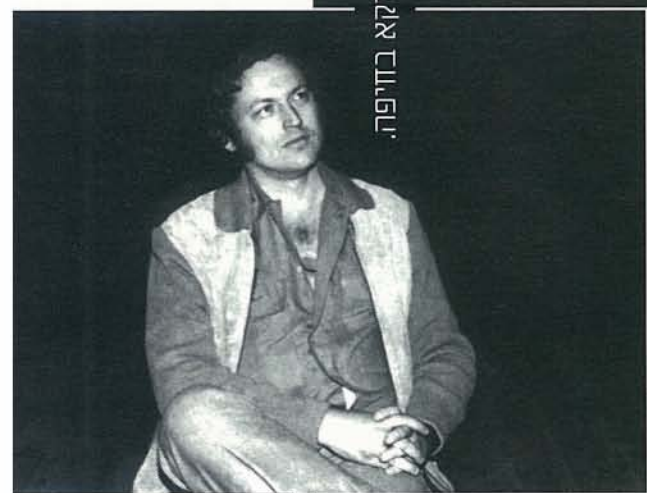

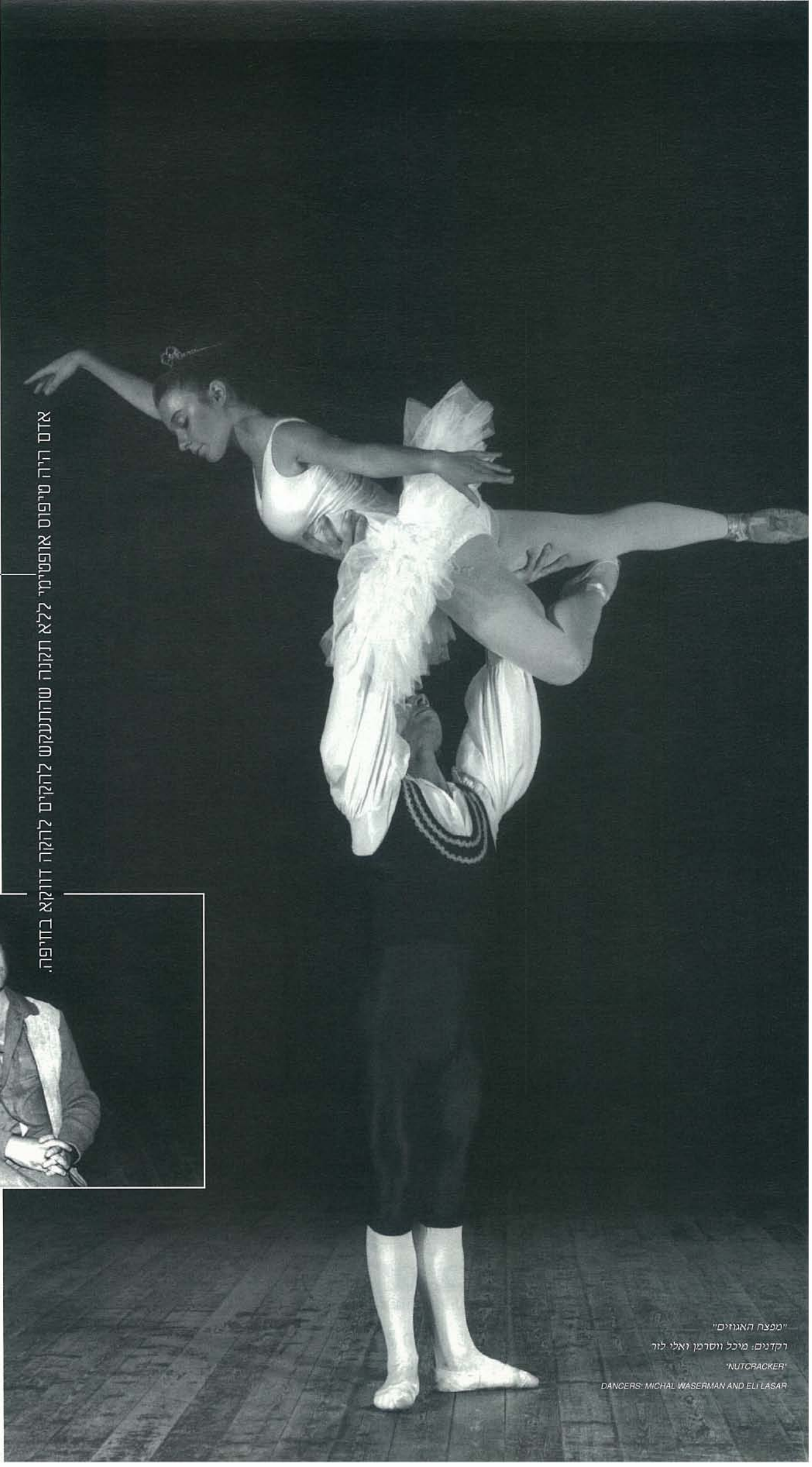
אדן פסטרן

מאת רות אשז

אדם היה טיפוס אופטימי ללא תקנה שהתעקש להקים להקה דווקא בזיפה.

אדם פסטרנק

"מפצח האגוזים"
רקדנים: מיכל ווסרמן ואלי לור
"NUTCRACKER"

DANCERS: MICHAL WASERMAN AND ELI LASAR

מותו של אדם פסטרנק הכה את עולם המחול החיפאי בתדהמה. מזה חודשים ידעו שהוא חולה במחלה ממארת אך הוא המשיך ללמד בסטודיו ונראה היה שניצח את המחלה. ההידרדרות היתה פתאומית ובגיל 49 נפטר.

הסיפור של פסטרנק הוא החלום להקים להקת מחול אמנותית בחיפה. הוא לא היה הראשון וגם לא האחרון שעלו על שרטון חלום זה, אבל שברו של החלום השאיר צלקות שמיאנו להירפא. בתו שירלי, כיום רקדנית בלהקת בת-דור: "התפרקות הלהקה הרסה אותו. 15 שנים ניסה להחזיק אותה בשיניים. הוציא כספים פרטיים מכיסיו. היה מוכן לשעבד אפילו את הבית שלו".

אשתו אילנה מספרת שאדם היה טיפוס אופטימי ללא תקנה שהתעקש להקים להקה דווקא בחיפה. את הקשר המיוחד שלו לעיר היא מסבירה: "משפחתו נספתה בשואה והוא הגיע כילד צעיר לחיפה וחש שמצא בה את ביתו. אהב את העיר. כשהתברר שהתמיכה העירונית הצפויה לא תגיע הוא נאלץ לעמוד מול המציאות. לקח את זה כל כך קשה. ישב על הכורסא שעות ולא רצה לעשות דבר". אחר כך התגלתה המחלה.

הסיפור של אדם ואילנה פסטרנק החל דווקא בסיפור של זוג מטורפים אחר להקים להקת מחול מקצועית בחיפה. ב-1969 הגיעו לארץ ליאה שוברט, שהיתה מנהלת האקדמיה למחול בשוודיה, וכוכב הבאלט השוודי קאי לוטמן וייסדו בבית רוטשילד ביה"ס ולהקה. התקוות היו רבות כי מעולם לא הגיעו לחיפה לגור בה אנשים ברמה מקצועית כה גבוהה ועם בואם היו לכוח משיכה לאמנים נוספים שהגיעו לעיר ובהם הכוריאוגרף הכושי האמריקני ג'ין היל-סאגאן, הרקדנית לינדה רבין שהיתה מורה בלהקות בת-דור ובת שבע, רקדן הג'ז המופלא קנט גוסטפסון, סולנית להקת בת שבע רינה גלוק וגם הרקדנית לינדה הודס, לימים מנהלת אמנותית של להקת מרתה גרהאם. ביה"ס המצויין ושתי התכניות הראשונות של הלהקה נטעו את התקווה שסוף סוף יש לחיפה להקה שניתן להתגאות בה.

פסטרנק הגיע כתלמיד לביה"ס של שוברט ולוטמן ובמהרה צורף כרקדן מתחיל בלהקה. היתה באוויר תחושה שמשוהו תרבותי גדול מתחולל בעיר. כעבור שנתיים נסע אדם לארה"ב עם להקת כרמון ונשאר ללימודים על מלגה מלאה באוניברסיטת פנסילבניה. עשה תואר ראשון והתקבל כרקדן בלהקת הבאלט של פנסילבניה ואחר כך בלהקת באלט סינסינטי. הוא החל את לימודיו לתואר שני וחזר לארץ לחופשת מולדת לחיפה.

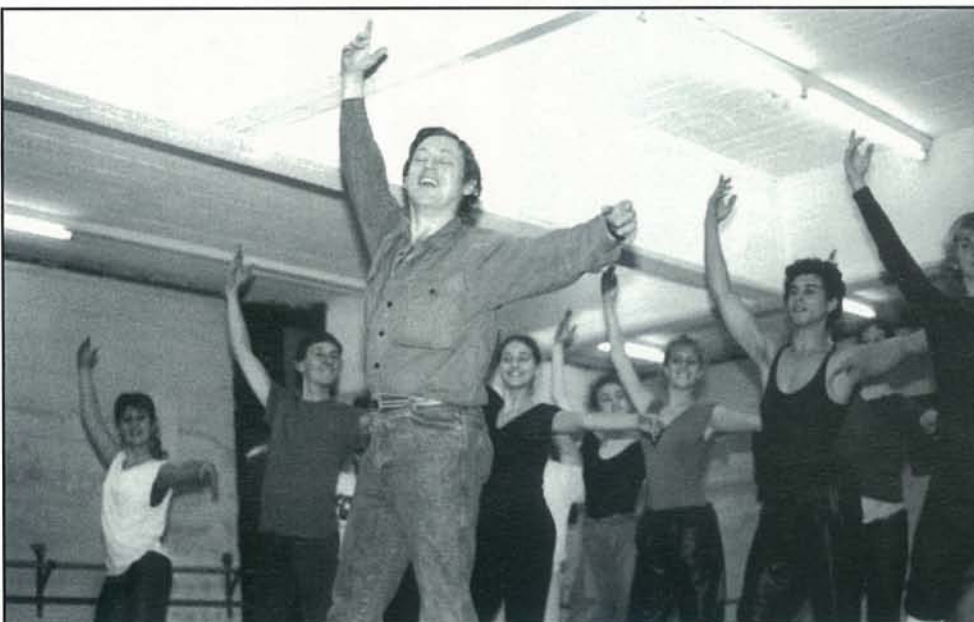
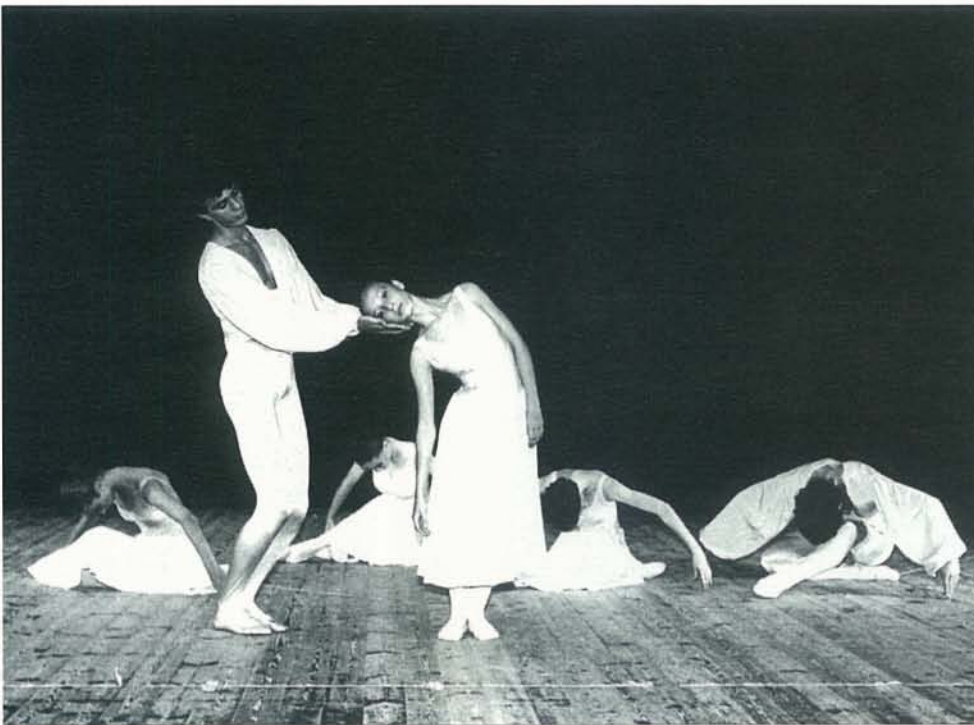
כשחזר לחיפה ב-1974 גילה שביה"ס של לוטמן ושוברט פורח אבל הלהקה כבר לא קיימת. התמיכה העירונית לא הגיעה ולאחר שנים של מלחמת הישרדות החלו הרקדנים הטובים לעזוב את העיר כשהם נקלטים בלהקות המקצועיות בתל אביב ובחוויל. בצר להם הקימו שוברט ולוטמן את להקת הילדים "באלט פיקולו" שהורכבה מתלמידי בית הספר. שם בביה"ס פגש את אילנה.

אילנה עלתה לארץ ב-1973 ועבדה כמורה בכירה בביה"ס. היה לה עבר עשיר כרקדנית באופרה של אודסה, וכבוגרת האקדמיה לבאלט בקייב הכירה היטב את שיטת ההוראה של ואגנובה. כרקדנית באלט לא היה לה היכך לרקוד בחיפה ושוברט מינתה אותה למורה לכתות המתקדמות.

בינתיים נתקלו הניסיונות לפתח ולקדם את "באלט פיקולו" גם בקשיי מימון. התלמידות המתקדמות הגיעו לרמה גבוהה אבל לא היה

כסף להפקות חדשות. בשיחה איתה, בבית הקפה שבבית רוטשילד לפני שעזבה את הארץ לצמיתות, אמרה שוברט שמה שהרס אותה הוא יחס הביטול לאמנות הבאלט בהשוואה לפולקלור שמצאה בעיריית חיפה. "כשבקשתי עזרה ללהקה אמרו לי שאין להם כסף כי הם זקוקים לכסף כדי לתפור תלבושות ללהקת ריקודי עם עירונית. לא יכולתי לעמוד בזה. האמנות שאני עושה בעיר שווה פחות מתלבושות של להקת ריקודי עם עירונית". שוברט עזבה ולמרות שביה"ס היה עמוס

לאחר תקופת חיזור קצרה החליטו פסטרנק ואילנה להינשא. "חשבתי שאדם ירצה לנסוע לארה"ב לסיים את התואר שלו ולרקוד, אבל הוא החליט להישאר בחיפה ולהקים להקת מחול מקצועית". אדם החדייר באילנה את האמונה שהדבר אפשרי והיא נדבקה מימנו ועזרה לו

עיריית חיפה. נתנו לנו להבין שנקבל עזרה והשקענו כסף רב. בסוף קיבלנו תמיכה מזערית עבור להקת באלט - כ 35,000 ש"ח ומשרד החינוך הוסיף 70,000 ש"ח. בתקציב של 100,000 שקל לשנה אי אפשר לשלם משכורות לרקדנים ובודאי שאי אפשר להרים הפקה. המשכנו להשקיע עוד כספים שלנו, עד שאי אפשר היה יותר. אם היינו ממשיכים היינו מסכנים את ביה"ס שממנו אנו מתפרנסים."

פסטרנק התחיל להשתעל. עשו צילומי רנטגן וגילו כתם בריאות. ההלם היה טוטלי. "הוא היה צמחוני, שמר על חיים נכונים. עשה מדיטציה. כתב שירים והיה כל חייו טיפוס כל כך אופטימי". הוא עבר את כל הטיפולים, אבל הגידול המשיך להתפתח וגרם לו לחנק.

אילנה טוענת שאדם עשה את מה שהיה חייב לעצמו לנסות לעשות. "זאת היתה דרך החיים שלו. הוא תמיד אמר לי שאנשים לא נולדו רק לאכול וכדי לישון אלא גם לתרום משהו לאנושות. לא נשבר. נמשיך לרקוד וללמד ריקוד. נשאר פה בחיפה, למרות כל הקשיים".

אילנה טוענת שאדם עשה את מה שהיה חייב לעצמו לנסות לעשות. "זאת היתה דרך החיים שלו. הוא תמיד אמר לי שאנשים לא נולדו רק לאכול וכדי לישון אלא גם לתרום משהו לאנושות. לא נשבר. נמשיך לרקוד וללמד ריקוד. נשאר פה בחיפה, למרות כל הקשיים".

תלמידים היא הותירה אחריה חובות בגין חלום הלהקה. היא חזרה לשוודיה ובמהרה תפסה את מקומה בראש האקדמיה וכאישיות אמנותית חשובה בבאלט באירופה.

לאחר תקופת חיזור קצרה החליטו פסטרנק ואילנה להינשא. "חשבתי שאדם ירצה לנסוע לארה"ב לסיים את התואר שלו ולרקוד, אבל הוא החליט להישאר בחיפה ולהקים להקת מחול מקצוענית". אדם החזיר באילנה את האמונה שהדבר אפשרי והיא נדבקה ממנו ועזרה לו. הוא היה משוכנע שלהם לא יקרה מה שקרה לשוברט וללוטמן, לנחום שחר, לאשרה אלקיים-רונו, לארכיפובה גרוסמן, לקטיה תדמור ולי - וזו רשימה חלקית של המטורפים להקים להקה בחיפה שהרימו ידיים.

ב-1974 ייסדו אילנה ואדם ביה"ס למחול בבית אבא חושי. בתחילה במרתף וכשפתחו בקיץ את הממטרות להשקות את הדשא חלחלו מים מהתקרה והשקו את רצפת הסטודיו. משהוכיחו שיש ביקוש לסטודיו ותלמידים נרשמים הועלו בדרגה ושכרו שני אולמי סטודיו במפלס הכניסה. בכספים שקיבלו מקרן תרבות אמריקה ישראל בנו רצפת עץ. אחרי שהיו שם יותר מעשור נאלצו לעזוב כשלא יכלו לשלם את דמי השכירות הגבוהים, ועברו לבניין ברח' יפה נוף. הפעם בנו רצפת עץ מכספס, אבל אחרי שנים ספורות שוב נאלצו לעזוב בגלל דמי השכירות הגבוהים והעבירו את ביה"ס והלהקה למקלטים של היכל הספורט.

אצה להם הדרך וכבר בחמש השנים הראשונות לפתיחת ביה"ס יצאו עם שתי הפקות גדולות של תלמידים - "מפצח האגוזים" ו"קוקיית השעון". בתחילת שנות השמונים כבר גדל דור תלמידים מתקדמים יותר והם הקימו להקה צעירה. התכנית כללה את "אטיודים לבאך" (כוריאוגרפיה של אדם) ואת "עונות השנה" (כוריאוגרפיה של אילנה). ב-1989 יצאו עם תלמידיהם אירית אלמוג ואלי לאזרוב לתחרות בינלאומית בגיאקסון, מיסיסיפי. אלמוג, שהיתה צעירת המשתתפות, קיבלה את פרס התנחומים של הקהל. לאזרוב נשאר בניו יורק ואלמוג חזרה לארץ ועברה ללהקת בת-דור.

אילנה: "היה קשה לאבד את הטובים שברקדנים שלנו, אבל היינו צריכים להמשיך והעלינו את הבאלט 'בוטיק פנטסטיק' שמתאים לרקדנים צעירים". קרן תרבות חיפה נתנה כסף כדי לרכוש תאורה ללהקה. כשהחלה בתחילת שנות התשעים העלייה גדולה מברית המועצות לשעבר, היה נדמה שהנה מתגשם החלום של להקה מקצועית. הם אספו רקדנים ו"טיפלנו בהם. הם היו בני בית אצלנו. האכלנו אותם, דאגנו להם לדירה, הסענו אותם. מה לא עשינו". כוכבת הלהקה היתה גאינה שקריאן. הם הוסיפו לרפרטואר הלהקה את המחול "בעין דור" (כוריאוגרפיה: אדם פסטרנק) ואחר כך את "כרמן" שהיתה הטובה בעבודות שיצר. ב"כרמן", נראה היה שחלום להקת באלט בחיפה אולי מתחיל לקרום עור וגידים.

אילנה: "משרד החינוך והתרבות היה מוכן לתת ללהקה שני שקלים על כל שקל שתתן

"קוקיית השעון", רקדן: גנדי בבצק
DANCER: GENADY BABEZH